

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
КИЇВ
Україна

Угода зелених міст:

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ
УКРАЇНСЬКИХ МІСТ

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ
ГРУДЕНЬ 2025

УГОДА ЗЕЛЕНИХ МІСТ:

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ.
ГРУДЕНЬ 2025 РОКУ

Дослідження щодо змісту та імплементації Угоди зелених міст виконано в рамках реалізації проекту, що фінансується Фондом ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ – Україна, у жовтні – грудні 2025 року шляхом аналізу вимог Угоди зелених міст, звітування відповідно до Угоди, прикладів міст-підписантів Угоди з метою спонукати українські міста приєднуватись до Угоди та надати їм усю необхідну інформацію для цього.

Інформація, надана в цій публікації, є узагальненням результатів аналітичного дослідження та їх інтерпретацією на думку авторів та авторок, що необов'язково відображає офіційну позицію Фонду ім. Гайнріха Бьоля та Уряду Німеччини.

© Представництво Фонду ім. Г. Бьоля, 2025
© Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», 2025

ЗМІСТ

4

РЕЗЮМЕ

6

ВСТУП

8

РОЗДІЛ 1.

ЩО ТАКЕ УГОДА ЗЕЛЕНИХ МІСТ,
ЇЇ МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

11

РОЗДІЛ 2.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИМІР УГОДИ ЗЕЛЕНИХ МІСТ

20

РОЗДІЛ 3.

ПІДПИСАНТИ УГОДИ ЗЕЛЕНИХ МІСТ
І ЯК ДОЛУЧИТИСЬ ДО УГОДИ

24

ВИСНОВКИ

27

ДОДАТОК 1

ПОЛІТИЧНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В РАМКАХ УГОДИ
ЗЕЛЕНИХ МІСТ

40

ДОДАТОК 2

ПРИКЛАДИ ІНІЦІАТИВ МІСТ-УЧАСНИЦЬ
УГОДИ ЗЕЛЕНИХ МІСТ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ
ЦІЛЕЙ У П'ЯТИ ТЕМАТИЧНИХ СФЕРАХ

РЕЗЮМЕ

У 2025 році Європейський Союз надав можливість також українським містам приєднуватись до Угоди зелених міст і брати на себе амбітні зобов'язання як асоційованим учасникам. Це ще одна нагода для України бути ближчою до ЄС через конкретні ініціативи, тим самим готуючись стати державою-членом ЄС.

У цьому дослідженні ми розповідаємо зацікавленим особам в Україні суть Угоди зелених міст, її особливості, про досвід міст в ЄС, які приєднались до Угоди, а також про процедуру долучення до Угоди для українських міст.

Угода зелених міст – це ініціатива Європейської Комісії, спрямована на те, щоб зробити міста більш зеленими, чистими та здоровими. Вона створює можливості для міст вирішувати нагальні екологічні проблеми та пришвидшувати впровадження Європейського зеленого курсу та екологічного законодавства ЄС.

Угода зелених міст зосереджується на ключових екологічних сферах Європейського зеленого курсу (ЄЗК), які не охоплені Угодою мерів: циркулярній економіці та відходах, природі та біорізноманітті, боротьбі із забрудненням повітря та вод, шумом у містах. Довгостроковою метою Угоди є покращення природного середовища та якості життя в Європі через досягнення цілей ЄЗК та Цілей сталого розвитку.

Угода визначає різні завдання для різних секторів. Наприклад, для повітря – узгодження якості повітря в містах зі стандартами Всесвітньої організації охорони здоров'я та ЄС. Для управління водними ресурсами – покращення якості води в міських районах та підвищення ефективності водокористування. Для природи й біорізноманіття – захист і відновлення міських екосистем для покращення біорізноманіття. Для циркулярної економіки та управління відходами – сприяння циркулярній економіці шляхом покращення управління відходами та стимулювання повторного використання, ремонту та перероблення. Для шуму – зниження рівня міського шуму для дотримання рівнів, рекомендованих Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Міста, що підписали Угоду, зобов'язуються відстежувати та звітувати про свої екологічні показники за п'ятьма пріоритетними напрямками, що вимірюються за допомогою 15 ключових показників.

Станом на листопад 2025 року 124 міста ЄС приєдналися до Угоди зелених міст. Участь в Угоді зелених міст можуть брати міста ЄС з населенням 20 тис. мешканців або більше. Існує спеціальна процедура, як стати підписантом Угоди зеленим містом.

Центральним елементом долучення до Угоди є підписання політичного зобов'язання. Таке зобов'язання стосується амбітних заходів на місцевому рівні з метою значного покращення якості повітря в містах, покращення якості водних об'єктів та ефективності водокористування, збереження та зміцнення міського біорізноманіття, покращення управління побутовими відходами та скорочення утворення й захоронення відходів, значне зменшення шумового забруднення.

Долучення до Угоди зелених міст допоможе українським містам у досягненні цілей зеленої трансформації, європейської інтеграції та отримання нових можливостей для фінансування.

Серед можливих переваг від долучення до Угоди слід зазначити можливість порівнювати свої досягнення з результатами інших міст, долучатись до різних заходів, отримувати цільову технічну підтримку (допомогу), сприяння інвестиційній та туристичній привабливості міст тощо.

Виконуючи цільові показники відповідно до Угоди, українські міста будуть готовими до вступу в ЄС в частині довкілля. Низка євроінтеграційних реформ у цій сфері безпосередньо ляже на плечі міст та громад (управління якістю повітря, шумом тощо).

Окрім цього, у разі долучення до Угоди зелених міст і проведення роботи для практичного втілення зобов'язань щодо п'яти тематичних сфер, міста реально покращать свої екологічні показники, що, у свою чергу, позитивно вплине на екологічну якість життя мешканців.

Міста можуть використовувати приклади політик і дій міст ЄС, що приєдналися до Угоди зелених міст, як джерело натхнення та запозичення кращих практик. Можна ділитись досвідом та спільно вирішувати існуючі екологічні проблеми на місцевому рівні.

Під час розробки стратегічних документів українські міста можуть включати цілі та завдання, визначені в Угоді зелених міст, що з часом допоможе їм відповідати європейським вимогам і стандартам та бути готовими до вступу в ЄС. Долучення до Угоди зелених міст матиме також позитивний імідж у країні та згодом може стати успішним прикладом для наслідування іншими містами.

ВСТУП

Європейська інтеграція та майбутній вступ України до ЄС – поміж основних чинників, які визначають зараз напрям і темп реформ у країні. Ці реформи стосуються найрізноманітніших сфер і матимуть вплив на різні зацікавлені сторони: від органів державної влади до громадян.

Сфера довкілля та зміни клімату – одна з найскладніших у переговорному процесі. Вона включає 8 тематичних напрямів і охоплює близько 200 асвіс ЄС, які нам потрібно впровадити. Міста у цьому контексті розглядаються у двох площинах. З одного боку, на них буде покладено низку завдань відповідно до законодавства та політик, прийнятих для імплементації європейського асвіс. З іншого боку, вони самі можуть бути рушієм позитивних змін в тій чи іншій сфері, включно з питаннями зеленого переходу.

Багато українських міст уже активно працюють на рівні ЄС: через участь у різних програмах, партнерство з іншими містами, обмін досвідом, використання кращих європейських практик. Існує низка ініціатив, які заохочують міста краще інтегруватись у європейський простір. Наприклад, низка міст України приєдналась до Угоди мерів, яка допомагає їм виконувати свої зобов'язання у сфері енергетики та клімату. Угода зелених міст по своїй суті дуже схожа на Угоду мерів і охоплює важливі екологічні питання, якими не займається Угода мерів.

Угода зелених міст – порівняно новий інструмент, який почав працювати в ЄС із проголошенням ЄЗК, щоб допомогти досягнути кліматичної нейтральності Європи до 2050 року на локальному рівні.

Угода охоплює 5 важливих екологічних сфер, які часто є проблемними для міст, зокрема якість повітря, управління водними ресурсами, природа й біорізноманіття, циркулярна економіка та управління відходами, шум.

Станом на листопад 2025 року 124 міста Європейського Союзу приєднались до Угоди зелених міст.

У 2025 році Європейський Союз надав можливість також українським містам приєднуватись до Угоди зелених міст і брати на себе амбітні зобов'язання як асоційовані учасники. Це ще одна нагода для України бути ближчою до ЄС через конкретні ініціативи, тим самим готуючись стати державою-членом ЄС.

Мета цієї публікації – розповісти зацікавленим особам в Україні суть Угоди зелених міст, її особливості, проаналізувати досвід міст в ЄС, які приєднались до Угоди, а також процедури долучення для українських міст.

Публікація базується на проведеному кабінетному дослідженні, зокрема аналізі першого звіту Європейської Комісії про прогрес, який був опублікований у січні 2025 року.

Публікація складається з таких основних розділів:

- Що таке Угода зелених міст, її мета і завдання.
- Тематичний вимір Угоди зелених міст.
- Підписанти Угоди зелених міст і як долучитись до Угоди.

Документ також містить два додатки. Перший – переклад українською мовою політичного зобов'язання, яке приймають міста-підписанти Угоди. Другий – містить приклади ініціатив міст-учасниць Угоди зелених міст для досягнення цілей у п'яти тематичних сферах.

Дослідження може бути цікавим для міст України, які мають на меті амбітні екологічні та євроінтеграційні цілі, асоціацій міст України, неурядових організацій, аналітичних центрів, окремих експертів, які займаються питаннями місцевого рівня, стратегічного розвитку громад чи зеленого переходу.

Публікація підготовлена в рамках проєкту «Зелена відбудова України», що реалізується Ресурсно-аналітичним центром «Суспільство і довкілля», що фінансується Фондом ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ – Україна.

РОЗДІЛ 1.

ЩО ТАКЕ УГОДА ЗЕЛЕНИХ МІСТ, ЇЇ МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Угода зелених міст – це ініціатива Європейської Комісії, спрямована на те, щоб зробити міста більш зеленими, чистими та здоровими. Вона створює можливості для міст вирішувати нагальні екологічні проблеми та пришвидшувати впровадження Європейського зеленого курсу та екологічного законодавства ЄС.

Кліматична нейтральність Європи до 2050 року є ціллю ЄЗК. ЄЗК, окрім глобального, європейського та національного вимірів, багато уваги приділяє впровадженню зелених політики та законодавства на місцях. Зокрема, через реалізацію такої мети, як 100 кліматично нейтральних міст до 2030 року. Конкретні цілі кліматичної нейтральності у містах визначаються галузевими (тематичними) стратегіями ЄЗК, наприклад Стратегією з біорізноманіття, Стратегією нульового забруднення до 2030 року, «Від ферми до виделки» та іншими.

Угода зелених міст є інструментом для озеленення міст, що зосереджується на ключових екологічних сферах ЄЗК, які не охоплені Угодою мерів: циркулярній економіці та відходах, природі та біорізноманітті, боротьбі із забрудненням повітря та вод, шумом у містах.

Підписуючи Угоду зелених міст, міста беруть на себе ініціативу покращити природне середовище та якість життя в Європі, активно підтримуючи ЄЗК і досягнення Цілей сталого розвитку.

Долучення до Угоди зелених міст дає містам-підписантам низку можливостей, зокрема:

- мати зв'язок з містами-однодумцями, які рухають перехід до чистої та здорової Європи;
- отримати загальноєвропейське визнання своїх екологічних дій та досягнень;
- підвищити прозорість, підзвітність і довіру в місцевій громаді;

- отримати доступ до інформації щодо можливостей фінансування ЄС;
- збільшити свої шанси на отримання звання Європейської зеленої столиці або Європейського зеленого листка;
- брати участь у заходах, обміні передовим досвідом та долучатися до можливостей нарощування потенціалу;
- отримувати індивідуальні рекомендації та підтримку.

Угода зелених міст доповнює Угоду мерів щодо клімату та енергетики, оскільки кліматичні та екологічні дії тісно пов'язані. Водночас, ці дві ініціативи реалізуються самостійно та незалежно.

БОЛГАРІЯ – БУРГАС

Четверте за величиною місто Болгарії – Бургас – розташоване на узбережжі Чорного моря в оточенні озер і мальовничої природи. Місто зосередилося на сталому міському транспорті та замінило автобусний і муніципальний автомобільний парк на електричний, а також розширило мережу велосипедних доріжок. У Бургасі запроваджено кілька систем роздільного збирання відходів, і зараз будується анаеробна установка. Також місто модернізує свою мережу моніторингу якості повітря, замінюючи старі дров'яні та вугільні опалювальні прилади на нові, екологічно чисті, для понад 4200 домогосподарств, а також впроваджує заходи енергоефективності в адміністративних і багатоквартирних будівлях. Бургас також розширює існуючу мережу зелених коридорів, використовуючи природні рішення для відродження міських просторів.

ГРЕЦІЯ – АРГОСТОЛІОН

Як столиця острова Кефалонія – найбільшого острова в Іонічному морі – Аргостоліон відіграє роль одного з найжвавіших портових міст Греції. Наразі економіка Аргостоліона значною мірою залежить від туристичної галузі, тому місто обрало модель відповідального та сталого туризму. Значну частину цих зусиль очолює Міжмуніципальне підприємство з управління відходами та охорони довкілля, яке забезпечує збирання відходів 365 днів на рік. Найближчим часом місто планує модернізувати міський порт, покращити водопостачання шляхом видалення старих труб і сприяти більш екологічним методам паркування та контролю дорожнього руху. Місто виступає за розмови про сталий розвиток та обмін інформацією як спосіб залучення наступного покоління.

РОЗДІЛ 2.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИМІР УГОДИ ЗЕЛЕНИХ МІСТ

Угода зелених міст стосується зеленого переходу міст у п'яти сферах політики: якість повітря, управління водними ресурсами, природа та біорізноманіття, циркулярна економіка та управління відходами, шум. Це ті сфери, які є найбільш проблемними для європейських міст. Для кожної сфери передбачені індикатори, які міста повинні моніторити та покращувати відповідні показники.

ЯКІСТЬ ПОВІТРЯ

Основне завдання для цього сектору – узгодження якості повітря в містах зі стандартами Всесвітньої організації охорони здоров'я та ЄС.

Забруднення повітря вважається проблемою номер один для здоров'я населення в ЄС, що веде до розвитку низки серйозних захворювань, включно з респіраторними захворюваннями, такими як астма, серцево-судинні розлади та рак легенів. У 2021 році вплив дрібних твердих частинок (PM_{2.5}), що перевищують рекомендований Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВОЗ) рівень 5 мкг/м³, був пов'язаний щонайменше з 253 000 передчасними смертями по всьому ЄС.

Відповідно до Плану дій щодо нульового забруднення¹ Європейського зеленого курсу, ЄС встановив проміжну ціль на 2030 рік щодо покращення якості повітря та скорочення передчасної смерті, пов'язаної із забрудненням повітря, на 55 % порівняно з 2005 роком.

¹ https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan_en

Відповідно до Угоди зелених міст необхідно моніторити такі показники якості повітря та відстежувати концентрацію ключових забруднювачів повітря: РМ_{2.5}, твердих частинок (РМ₁₀) та діоксиду азоту (NO₂). Показники вимірюються відповідно до стандартів Директиви про якість атмосферного повітря (AAQD) (2024/2881)² та глобальних рекомендацій ВООЗ щодо якості повітря 2021 року³.

УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

Основне завдання цього сектору – покращення якості води в міських районах та підвищення ефективності водокористування.

Стійкість водних ресурсів є одним із пріоритетів дій ЄС у сфері охорони довкілля, спрямованих на забезпечення відновлення водного циклу та доступності ресурсів. Проблема дефіциту води посилюється у всій Європі, головним чином через зростання ризику посух, спричинених зміною клімату. Наразі водний стрес щороку впливає на 20 % європейської території та 30% населення Європи, і очікується, що ці цифри зростатимуть зі прискоренням зміни клімату. План дій з нульового забруднення переглянув стандарти якості вод ЄС, включно з річками та морями.

Для цілей Угоди зелених міст здійснюється моніторинг якості води відповідно до Рамкової водної директиви (2000/60/ЄС)⁴, оновленої Директиви про питну воду (ЄС) 2020/2184⁵ та Директиви про очищення міських стічних вод (91/271/ЄС)⁶.

ПРИРОДА І БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Основне завдання цього сектору – захист і відновлення міських екосистем для покращення біорізноманіття.

Міське біорізноманіття життєво важливе для підтримки екологічного балансу та здорового способу життя міст. Через розширення зелених насаджень міста можуть створювати більш стійкі екосистеми, які забезпечують важливі послуги,

² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202402881

³ <https://www.who.int/publications/i/item/9789240034228/>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj>

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31991L0271>

такі як покращення якості повітря та води, регулювання температури та захист від повеней.

Угода зелених міст вимірює прогрес у досягненні цілей політики, викладених у Стратегії ЄС щодо біорізноманіття до 2030 року⁷, та зобов'язань щодо міських зелених насаджень і міського деревного покриву, встановлених у Регламенті про відновлення природи (ЄС) 2024/1991⁸.

Платформа міської природи⁹ надає містам рекомендації та знання щодо відновлення природи й біорізноманіття.

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Основне завдання цього сектору – сприяння циркулярній економіці шляхом покращення управління відходами та стимулювання повторного використання, ремонту та перероблення.

ЄС прагне перейти до циркулярної економіки та прагне відокремити економічне зростання від споживання ресурсів для захисту природних ресурсів з одночасним стимулюванням сталого розвитку. Через ефективні стратегії управління відходами міста можуть поширювати культуру відповідального використання ресурсів, продовжуючи життєвий цикл продукції та мінімізуючи відходи.

Як один зі стовпів Європейського зеленого курсу, План дій з циркулярної економіки¹⁰ забезпечив стратегічну дорожню карту для просування циркулярних процесів у всіх секторах, сприяння сталому споживанню, створення сталого зростання та робочих місць, а також сприяння кліматичній нейтральності та збереженню біорізноманіття. План дій гарантує запобігання утворенню відходів, а використані ресурси зберігатимуться в економіці ЄС якомога довше.

Угода про чисту промисловість (Clean Industrial Deal)¹¹, прийнята в березні 2025 року, має на меті прискорити перехід до циркулярної економіки та анонсує Закон про прискорення промислової декарбонізації, перегляд Рамкової системи державних закупівель і Закон про циркулярну економіку, які будуть представлені у 2026 році.

⁷ https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj/eng>

⁹ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-nature-platform_en

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1583933814386&uri=COM:2020:98:FIN>

¹¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/clean-industrial-deal_en

ШУМ

Основне завдання цього сектору – зниження рівня міського шуму для дотримання рівнів, рекомендованих Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Шумове забруднення є серйозною екологічною проблемою для здоров'я в Європі. Високий рівень шуму може серйозно вплинути на здоров'я та спричинити підвищення кров'яного тиску, серцево-судинні захворювання та передчасну смертність, а також впливати на психічний стан і спричиняти хронічні розлади, такі як порушення сну, стрес і загальне роздратування.

Директива ЄС про екологічний шум (2002/49/ЄС)¹² зобов'язує національні органи влади розробляти плани дій щодо управління шумом і заохочує міста наближатися до Керівних принципів ВООЗ щодо шуму¹³.

У плані дій щодо нульового забруднення¹⁴ Європейська Комісія запропонувала політичну ціль – скоротити до 2030 року на 30% частку людей, які хронічно страждають від транспортного шуму.

Збирання даних і звітність є основою Угоди зелених міст. Міста, що підписали Угоду, зобов'язуються відстежувати та звітувати про свої екологічні показники за п'ятьма пріоритетними напрямками, що вимірюються за допомогою 15 простих ключових показників.¹⁵ Збираючи дані та звітуючи про них, міста можуть оцінити свій прогрес, визначити сфери для покращення та продемонструвати свою відданість досягненню чистішого, здоровішого та більш сталого міського середовища.

Регулярна звітність сприяє прозорості міст, посилюючи їхню спроможність у прийнятті рішень та їхню відданість екологічним діям. Вона також сприяє формуванню екологічної політики ЄС, надаючи цінну інформацію про проблеми та успіхи сталого розвитку міст.

Порівнюючи свою ефективність з певними показниками, міста можуть вимірювати свій вплив, обмінюватися передовим досвідом і колективно просувати прогрес у напрямі зеленого переходу Європи.

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32002L0049>

¹³ <https://cpcb.nic.in/who-guidelines-for-noise-quality/>

¹⁴ https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan_en

¹⁵ Посібник з обов'язковими індикаторами доступний за посиланням: https://environment.ec.europa.eu/document/download/7801980d-3b0a-4bd6-927c-a458369a5387_en?filename=Green%20City%20Accord%20Indicators%20Guidebook.pdf

ІНДИКАТОРИ

ЯКІСТЬ ПОВІТРЯ

- **Рівні концентрації PM_{2.5}** (найвищий середньорічний показник, що спостерігається на (при)міських фонових станціях). Дрібнодисперсні тверді частинки (PM_{2.5}) надходять з джерел, що знаходяться в міських районах, включно з транспортом, промисловою діяльністю та опаленням житлових приміщень.
- **Добові рівні концентрації PM₁₀** (найбільша кількість днів, що перевищує рекомендацію ВООЗ у 45 мкг/м³ на рік). Крупнодисперсні тверді частинки (PM₁₀) зазвичай викидаються внаслідок спалювання палива для опалення побутових приміщень, зі значним впливом від промислової діяльності, сільського господарства та дорожнього транспорту.
- **Рівні концентрації NO₂** (найвищий середньорічний показник, що спостерігається на транспортних станціях). Діоксид азоту (NO₂) є основним забруднювачем повітря, що викидається внаслідок процесів горіння, особливо тих, що пов'язані з автотранспортними засобами, електростанціями та промисловими операціями.

ВОДА

- **Споживання води в побуті** (літрів/на особу/на день). Цей показник визначає ефективне використання води шляхом моніторингу середньодобового споживання води на одну особу для всіх побутових потреб, за винятком промислового використання.
- **Індекс втрат від інфраструктури (ILI)**. Розроблений Міжнародною водною асоціацією (IWA), ILI оцінює управління втратами води. Він вимірює ефективність інфраструктури у виявленні та усуненні втрат за поточних експлуатаційних умов.
- **Відсоток міських стічних вод**, що відповідають вимогам Директиви про очищення міських стічних вод. Цей показник вимірює дотримання містом Директиви, зокрема, щодо збирання стічних вод (стаття 3) і вторинного очищення (стаття 4).

ПРИРОДА ТА БІОРІЗНОМАНІТТА

- **Відсоток охоронюваних природних територій на землях державного значення в муніципалітеті**. Цей показник вимірює частку муніципальних земель, визначених як охоронювані природні території, включно з ділянками мережі NATURA 2000. Ці території варіюються від мінімально

порушених екосистем до змінених міських просторів, які все ще підтримують біорізноманіття.

- **Відсоток намету дерев в межах муніципалітету.** Цей показник вимірює загальну площу деревного покриву в міських районах, що відображає зусилля щодо покращення зеленої інфраструктури.
- **Зміна кількості видів птахів у міських/забудованих районах міста.** Цей показник відстежує зміни у видовому різноманітті птахів, надаючи уявлення про тенденції біорізноманіття та якості середовища існування.

ВІДХОДИ ТА ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА

- **Кількість утворених побутових відходів на душу населення** (тонн). Цей показник вимірює загальну вагу побутових відходів, що утворюються на одну особу, що дає розуміння моделей споживання та управління відходами.
- **Рівень перероблення побутових відходів.** Цей показник оцінює частку утворених побутових відходів, які переробляються, що відображає прогрес у досягненні цілей циркулярної економіки.
- **Відсоток побутових відходів, що захоронюються.** Цей показник відстежує частку побутових відходів, що відправляються на звалища, що підкреслює залежність від звалищ та необхідність заходів щодо перероблення та сортування.

ІТАЛІЯ – ТРЕВІЗО

Тревизо з населенням майже 94 000 мешканців – це динамічне місто, яке зараз визнається прикладом сталого розвитку серед малих європейських міст. Тревизо продемонстрував потужну відданість комунікації та розповіданню історій. Місто є активним учасником Угоди мерів і підписантом Угоди зелених міст. Тревизо отримав нагороду ЄС «Зелений листок» 2025 року, вразивши журі своєю потужною відданістю прийняттю змін та різноманітністю інноваційних підходів. Італійська комуна також продемонструвала вражаючі навички розширення меж з точки зору сталого розвитку, а також різні амбіції та заходи, запропоновані містом, наприклад, подвоївши кількість дерев.

УГОРЩИНА – МІШКОЛЬЦ

Інвестуючи в комплексні екологічні проєкти, спрямовані на покращення якості життя громадян, Мішкольц позбавляється свого промислового іміджу. За допомогою проєкту HungAIRy LIFE-IP місто прагне покращити якість повітря, установивши 60 вимірювальних приладів і зменшивши спалювання зелених відходів шляхом компостування. Ще одним важливим досягненням для Мішкольця є підвищення сталості транспорту: пасажирів тепер можуть подорожувати 75 автобусами з низьким рівнем викидів, що працюють на стисненому природному газі, і місто має намір придбати 10 нових електробусів із зарядними станціями. Для боротьби з шумом та забрудненням повітря було встановлено 13 швидкісних зарядних станцій для електромобілів. Парк сонячних панелей на вулиці Боганч допомагає зменшити шкідливі викиди та забезпечує державні установи відновлюваною енергією; сонячний парк було встановлено на рекультивованому сміттєзвалищі потужністю 1 МВт.

ШУМ

- **Відсоток населення, яке зазнає впливу середнього рівня шуму (день-вечір-ніч) (Lden) $\geq$ 55 дБ.** Цей показник вимірює частку мешканців, які зазнають впливу рівня шуму понад 55 дБ протягом 24-годинного періоду, що може спричиняти проблеми зі здоров'ям, такі як стрес та серцево-судинні захворювання.
- **Відсоток населення, яке зазнає впливу нічного рівня шуму (Lnight) $\geq$ 50.** Цей показник вимірює частку мешканців, які відчувають рівень шуму понад 50дБ вночі, що є ключовим фактором, який впливає на якість сну та загальне самопочуття.
- **Відсоток (дорослого) населення з високим рівнем порушення сну.** Цей показник оцінює частку дорослих, які повідомляють про значні порушення сну через екологічний шум.

Міста, які приєдналися до Угоди зелених міст, повинні звітувати про досягнення своїх екологічних цілей, подаючи дані відповідно до 15 індикаторів. Для них встановлено такий **графік звітності**:

Підписання угоди. Міста підписують Угоду зелених міст.

РІК 2. БАЗОВИЙ ЗВІТ

Після підписання Угоди міста подають свій базовий звіт протягом двох років після підписання Угоди зелених міст.

РІК 5. ПРОМІЖНИЙ ЗВІТ

Міста зобов'язані звітувати про свій прогрес через п'ять років після підписання Угоди зелених міст.

РІК 8. ЗАВЕРШАЛЬНИЙ ЗВІТ

Підписанти Угоди зелених міст повинні подати завершальний звіт для оцінки прогресу та визначення того, чи були досягнуті цілі.

Щоб допомогти містам у виконанні їхніх зобов'язань щодо звітності, Угода зелених міст надає посібник з детальною інформацією щодо вимірювання та розрахунку обов'язкових показників у п'яти пріоритетних сферах. Цей посібник забезпечує узгодженість і точність збирання даних, сприяючи відстеженню прогресу та узгодженню з вимогами Угоди зелених міст.

Секретаріат Угоди зелених міст і сторони, що підтримують Угоду зелених міст, можуть надавати допомогу містам у виконанні їхніх завдань зі збирання даних та звітності.

Європейська Комісія публікує **періодичні звіти про прогрес** з оглядом ефективності підписантів Угоди зелених міст щодо п'яти ключових екологічних цілей, цілей, які міста поставили перед собою до 2030 року, оглядом наступних кроків (заходів та дій), добіркою найкращих практик і загальною оцінкою поточного процесу.

Перший звіт був опублікований у січні 2025 року.

Зі 105 міст, які підписали Угоду між 2020 і 2022 роками та зобов'язалися добровільно звітувати про дані, лише 42 на сьогодні подали свої базові значення та цільові показники.

Окрім прогалин у звітності, аналіз ще більше ускладнюється різноманітністю методів, які міста використовують для звітності про дані. Не всі міста наразі вимірюють показники Угоди зелених міст через різницю в можливостях моніторингу, наявності ресурсів або місцевих пріоритетах. У таких випадках міста можуть повідомляти про альтернативні показники для надання відповідних даних. Наприклад, міста, які не можуть виміряти індекс витоків інфраструктури (ILI), повідомляють про такі показники, як середньорічні втрати, індекс лінійних втрат у мережі або загальні втрати в системах водопостачання. Крім того, міста, які не можуть проводити польові дослідження для вимірювання кількості видів птахів, за якими ведеться спостереження, можуть використовувати інструменти звітності громадян.

НІМЕЧЧИНА – ДРЕЗДЕН

Дрезден, столиця Саксонії, відомий своєю багатою культурною спадщиною та відданістю принципам сталого розвитку. Місто прийняло зелений міський розвиток, розширивши свою розгалужену мережу парків, берегів річок і зелених зон, які охоплюють майже дві третини його території та сприяють біорізноманіттю та стійкості до зміни клімату. Дрезден надає пріоритет сталій мобільності, зосереджуючись на електричному громадському транспорті, велосипедній інфраструктурі та зручному для пішоходів міському дизайні для зменшення викидів і покращення якості повітря. Місто є лідером в енергоефективності, пропагуючи використання відновлюваних джерел енергії та підтримуючи інноваційні проєкти в галузі сонячної та вітрової енергетики. Стратегії циркулярної економіки Дрездена наголошують на скороченні відходів, переробці та сталому управлінні ресурсами, з активною співпрацею між місцевим бізнесом, дослідницькими установами та мешканцями. Завдяки цим ініціативам Дрезден балансує між захистом довкілля та економічним зростанням, сприяючи створенню динамічного, сталого міського середовища для своїх громадян.

РОЗДІЛ 3.

ПІДПИСАНТИ УГОДИ ЗЕЛЕНИХ МІСТ І ЯК ДОЛУЧИТИСЬ ДО УГОДИ

З 2025 року міста з держав, що не є членами ЄС, можуть долучатись до Угоди зелених міст як асоційовані міста.

Станом на листопад 2025 року 124 міста ЄС приєднались до Угоди зелених міст:

■ Австрія – 2 міста,	■ Литва – 1 місто,
■ Болгарія – 2 міста,	■ Мальта – 1 місто,
■ Данія – 1 місто,	■ Нідерланди – 2 міста,
■ Естонія – 1 місто,	■ Норвегія – 1 місто,
■ Фінляндія – 8 міст,	■ Польща – 4 міста,
■ Франція – 11 міст,	■ Португалія – 31 місто,
■ Німеччина – 4 міста,	■ Румунія – 7 міст,
■ Греція – 7 міст,	■ Словаччина – 1 місто,
■ Угорщина – 1 місто,	■ Іспанія – 25 міст,
■ Італія – 9 міст,	■ Швеція – 3 міста.
■ Латвія – 1 місто,	

Участь в Угоді зелених міст можуть брати міста ЄС із населенням 20 тис. мешканців або більше. «Місто» означає міську територію з адміністративною одиницею, якою керує міська рада або інший демократично обраний орган. Це охоплює мегаполіси, а також міські агломерації.

Існує спеціальна процедура, щоб долучитись до Угоди зелених міст.

Перш за все, якщо місто зацікавлене у підписанні Угоди зелених міст, необхідно повідомити секретаріат, надіславши електронного листа на адресу contact@greencityaccord.eu. Секретаріат підтвердить відповідність вимогам і надасть допомогу під час подальшого процесу.

Щоб стати підписантом, необхідно зробити три кроки:

1. Зобов'язання щодо Угоди подається муніципальній раді (або еквівалентному органу, що приймає рішення), яка приймає позитивну резолюцію.
2. Після того, як рада офіційно погодиться, мер (або еквівалентний представник) підписує політичне зобов'язання щодо Угоди зелених міст.
3. Міська адміністрація повідомляє секретаріат про політичне зобов'язання, використовуючи спеціальну форму повідомлення, додаючи копію рішення муніципальної ради національною мовою разом з англійським перекладом, якщо він доступний.

Центральним елементом долучення до Угоди є підписання політичного зобов'язання¹⁶. Підписувати його може лише мер (або еквівалентний представник).

Таке зобов'язання стосується амбітних заходів на місцевому рівні з метою значного покращення якості повітря в містах, покращення якості водних об'єктів та ефективності водокористування, збереження та зміцнення міського біорізноманіття, покращення управління побутовими відходами та скорочення утворення й захоронення відходів, значне зменшення шумового забруднення.

Для підписання існує спеціальна форма.

¹⁶ Текст політичного зобов'язання подано в Додатку 1.

ПОРТУГАЛІЯ – ЛАГОС

Лагос (Португалія), відомий своїми приголомшливими скелями та золотими пляжами, прагне сталого розвитку, зберігаючи при цьому свою природну красу та культурну спадщину. Місто розширило велосипедні доріжки, пішохідні зони та екологічно чистий громадський транспорт, щоб зменшити викиди та сприяти зеленій мобільності. Ініціативи у сфері відновлюваної енергії, включно із сонячною енергією, допомагають Лагосу рухатися до вуглецевої нейтральності. Місто також зосереджується на захисті своїх прибережних екосистем через збереження морського середовища та практики сталого туризму. Програми перероблення відходів, що проводяться громадами, та ініціативи з екологічної освіти підтримують прагнення Лагосу до циркулярної економіки, забезпечуючи чистіше та здоровіше середовище як для мешканців, так і для туристів.

ІСПАНІЯ – МУРСІЯ

Мурсія продовжує шукати стійкі шляхи покращення добробуту своїх громадян і сонячного середземноморського регіону. Мурсія, серед численних інших інноваційних зелених політик, впроваджує детальний план очищення стічних вод, міську іригаційну мережу, а також Стратегічну карту шуму для захисту місцевої природи та біорізноманіття. Підписант Угоди мерів, через свій План дій щодо сталого розвитку енергетики та клімату (SECAP) Мурсія здійснює різноманітні заходи адаптації, такі як сприяння сталій мобільності та відновлюваним джерелам енергії, що відповідають Європейському зеленому курсу та Угоді зелених міст. Місто прагне досягти кліматичної нейтральності до 2050 року та прагне впроваджувати тверду зелену кліматичну політику для пом'якшення посухи та зменшення ризику опустелювання у вразливих районах.

НІМЕЧЧИНА – ДРЕЗДЕН

Дрезден, столиця Саксонії, відомий своєю багатою культурною спадщиною та відданістю принципам сталого розвитку. Місто прийняло зелений міський розвиток, розширивши свою розгалужену мережу парків, берегів річок і зелених зон, які охоплюють майже дві третини його території та сприяють біорізноманіттю та стійкості до зміни клімату. Дрезден надає пріоритет сталій мобільності, зосереджуючись на електричному громадському транспорті, велосипедній інфраструктурі та зручному для пішоходів міському дизайні для зменшення викидів і покращення якості повітря. Місто є лідером в енергоефективності, пропагуючи використання відновлюваних джерел енергії та підтримуючи інноваційні проєкти в галузі сонячної та вітрової енергетики. Стратегії циркулярної економіки Дрездена наголошують на скороченні відходів, переробці та сталому управлінні ресурсами, з активною співпрацею між місцевим бізнесом, дослідницькими установами та мешканцями. Завдяки цим ініціативам Дрезден балансує між захистом довкілля та економічним зростанням, сприяючи створенню динамічного, сталого міського середовища для своїх громадян.

Асоційовані міста – це міста поза ЄС, які офіційно зобов'язуються дотримуватися принципів Угоди зелених міст і хочуть бути визнаними за свою відданість сталому міському розвитку та екологічним амбіціям.

Право на участь мають міста з населенням понад 20 000 мешканців, розташовані в таких країнах:

Країни ЄЗ ЄАВТ: Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн.

Країни, що вступають до ЄС, кандидати та потенційні кандидати: Албанія, Боснія і Герцеговина, Грузія, Республіка Молдова, Чорногорія, Північна Македонія, Сербія, Туреччина, Україна.

Існує низка переваг від отримання статусу асоційованого міста:

- Публічне визнання екологічних зобов'язань міста.
- Можливість скористатися послугами та заходами з розбудови потенціалу Угоди зелених міст.
- Участь у мережевих заходах, обмін знаннями та досвідом з підписантами Угоди зелених міст ЄС.
- Підтримка в досягненні екологічних цілей ЄС.

Асоційовані міста зобов'язуються дотримуватися тієї ж системи звітності та екологічних цілей, що й підписанти Угоди зелених міст ЄС. Це забезпечує узгодженість, прозорість і взаємну підзвітність у всій спільноті Угоди зелених міст.

Організації, зацікавлені у просуванні Угоди зелених міст, мобілізації міст для підписання Угоди та/або підтримці підписантів у виконанні їхніх зобов'язань за Угодою, можуть долучитися до неї як прихильники.

Серед прихильників можуть бути: мережі та асоціації місцевих і регіональних органів влади; провінції та регіони; національні органи влади (наприклад, відповідні міністерства); місцеві, регіональні та національні тематичні агентства (наприклад, агентства з охорони довкілля); міжнародні організації; університети та дослідницькі організації; аналітичні центри; неурядові організації та організації громадянського суспільства. Окремі комерційні компанії не мають права на участь.

ВИСНОВКИ

Долучення до Угоди зелених міст допоможе українським містам у досягненні цілей зеленої трансформації, європейської інтеграції та отримання нових можливостей для фінансування.

У процесі планування долучення до Угоди зелених міст місцева влада повинна врахувати низку переваг, які вона отримає від приєднання до Угоди. Це, серед іншого, включає:

- Можливість порівняти досягнення свого міста з прогресом в інших містах і запозичити актуальний досвід.
- Участь у формуванні екологічної політики ЄС та спільноти лідерів зеленої трансформації.
- Індивідуальна технічна підтримка через спеціально створені інструменти.
- Прозорість, підзвітність і довіра місцевого населення.
- Загальноєвропейська популярність.
- Участь у мережових заходах для розбудови потенціалу міст у зеленій трансформації.
- Підвищення інвестиційної привабливості та відповідності зеленим критеріям для фінансування в рамках різних європейських програм і проєктів.

Досягнення низки екологічних цілей та виконання показників будуть обов'язковими для українських міст з моменту вступу України до ЄС. Тому, з євроінтеграційної точки зору, міста отримають такі переваги:

- Розуміння вимог законодавства і політик ЄС у сфері довкілля, які поширюються на місцевий рівень.
- Можливість налагодити процес збирання необхідних екологічних даних і вміння працювати з ними, включно зі звітністю.

Окрім цього, у разі долучення до Угоди зелених міст і проведення роботи для практичного втілення зобов'язань щодо п'яти тематичних сфер, міста реально покращать свої екологічні показники, що, у свою чергу, позитивно вплине на екологічну якість життя мешканців (краща якість питної води, чистіше повітря, зменшення шумового забруднення, утворення меншої кількості відходів, більше зелених просторів у місті тощо) та привабливість міста для життя.

Громадські організації та активісти, що працюють у конкретних містах, можуть використовувати приєднання їх міста до Угоди зелених міст з метою адвокації потреби вирішення тих чи інших екологічних проблем (розчищення річки, висадка дерев, перевірка діяльності підприємства, що забруднює повітря, закриття центральної частини міста для проїзду приватного транспорту тощо).

Міста можуть використовувати приклади політик і дій міст ЄС, що приєдналися до Угоди зелених міст, як джерело натхнення та запозичення кращих практик. Можна ділитись досвідом і спільно вирішувати наявні екологічні проблеми на місцевому рівні.

Під час розробки стратегічних документів українські міста можуть включати цілі та завдання, визначені в Угоді зелених міст, що з часом допоможе їм відповідати європейським вимогам і стандартам та бути готовими до вступу в ЄС. Робота міст над екологічними питаннями також сприятиме повоєнній відбудові та розвитку міст на зелених засадах, із застосуванням принципів «відбудувати краще, ніж було» та «не завдати значної шкоди». Це, у свою чергу, дасть можливість для фінансування зелених проєктів у рамках інструменту Ukraine Facility.

Долучення до Угоди зелених міст матиме також позитивний імідж у країні та згодом може стати успішним прикладом для наслідування іншими містами.

ДОДАТОК 1.

ПОЛІТИЧНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В РАМКАХ УГОДИ ЗЕЛЕНИХ МІСТ

УГОДА ЗЕЛЕНИХ МІСТ

Чисті та здорові міста для Європи

Ми, мери та керівники місцевих органів влади, що підписують Угоду зелених міст, поділяємо бачення майбутнього міст, де до 2030 року наші громадяни дихатимуть чистим повітрям, насолоджуватимуться чистою водою, матимуть доступ до парків та зелених зон і відчуватимуть менше екологічного шуму. Наше бачення також передбачає, що циркулярна економіка стане реальністю, коли відходи перетворюються на ресурс, а перероблення стане нормою.

Ми хочемо, щоб наші люди бачили своє місто привабливим місцем для життя, роботи та інвестицій. Місцем, яке підтримує їхнє здоров'я та добробут. Для досягнення цього бачення ми використаємо всі наявні в нашому розпорядженні сили та, підписавши цю Угоду, зобов'яжемося вирішувати найнагальніші екологічні проблеми, що стоять перед нашими містами, та сприяти справедливому екологічному переходу, який зробить наші міста більш сталими та стійкими. Наші міста стануть натхненням для інших у всьому світі.

МИ, МЕРИ ТА ЛІДЕРИ, ВИЗНАЄМО, ЩО:

Наші міста є ключем до сталого розвитку. Сьогодні в міських районах проживає понад 70 відсотків населення Європейського Союзу. Протягом історії міста були в серці людського розвитку, служили громадянам, які заслуговують на процвітання в чистому, здоровому довкіллі.

Хоча наші спільні зусилля допомогли покращити стан довкілля та підвищити стандарти в усьому Європейському Союзі, багато проблем залишається. Забруднення повітря продовжує бути основною екологічною причиною передчасної смерті та захворювань. Добрий стан води не був досягнутий, і водні об'єкти Європи все ще стикаються зі значним тиском. Біорізноманіття та екосистеми продовжують погіршуватися. Зростає занепокоєність екологічним шумом, а неефективні методи управління відходами означають, що втрачається значна кількість цінних ресурсів, що перешкоджає переходу до більш циркулярної економіки.

Чисте та здорове довкілля покращує якість нашого життя та відіграє важливу роль у забезпеченні нашого фізичного та психічного добробуту. Пандемія COVID-19 ще раз підкреслила важливість охорони довкілля для підвищення нашої стійкості. Хоча погана якість повітря шкодить нашому

здоров'ю та робить нас більш вразливими до загроз здоров'ю, доступ до парків, лісів та інших зелених зон сприяє нашому загальному добробуту. Збереження та відновлення природи є ефективним засобом для протидії зміні клімату.

З ухваленням Європейського зеленого курсу у грудні 2019 року ЄС просувається до більшої стійкості. Наші міста відіграватимуть важливу роль у реалізації зеленого курсу, втілюючи його амбіції в реальність на місцях. Завдяки цим додатковим зусиллям ми також просунемося до досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР)¹⁷.

Таким чином, ми, мери та лідери, зобов'язуємося захищати громадське здоров'я та добробут, вживаючи амбітних заходів на місцевому рівні, у тісній співпраці з громадянами, громадянським суспільством, субнаціональними органами влади (включаючи інші місцеві органи влади), національними органами влади, інституціями ЄС, приватним сектором та академічними установами, з метою досягнення таких цілей до 2030 року:

Значне покращення якості повітря в наших містах, що наближає нас до дотримання Рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо якості повітря, одночасно припиняючи перевищення стандартів якості повітря ЄС якомога швидше.

Важливий прогрес у покращенні **якості водних об'єктів** та **ефективності водокористування**.

Значний прогрес у збереженні та зміцненні **міського біорізноманіття**, зокрема шляхом збільшення площі та якості зелених зон у містах, а також шляхом зупинення втрати та відновлення міських екосистем.

Перехід до **циркулярної економіки** шляхом забезпечення значного покращення в управлінні побутовими відходами, значного скорочення утворення та захоронення відходів, а також суттєвого збільшення їх повторного використання, ремонту та перероблення.

Значне зменшення **шумового забруднення**, що наближає нас до рівнів, рекомендованих Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Ми розглянемо всі п'ять напрямів, надаючи пріоритет тим, що створюють найбільші виклики для нашого міста.

У кожному з цих п'яти напрямів ми, мери та лідери, зобов'язуємося:

- Встановити базові рівні та поставити амбітні цілі протягом двох років, що виходять за рамки мінімальних вимог, установлених законодавством ЄС¹⁸.

¹⁷ Зокрема, ЦСР 3: Забезпечити здоровий спосіб життя та сприяти добробуту для всіх у кожній віковій групі; ЦСР 6: Забезпечити доступність та стале управління водопостачанням і санітарією для всіх; ЦСР 11: Зробити міста та населені пункти інклюзивними, безпечними, стійкими та сталими; ЦСР 12: Забезпечити сталі моделі споживання та виробництва; та ЦСР 15: Захищати, відновлювати та сприяти сталому використанню наземних екосистем, забезпечувати стале управління лісами, боротися з опустелюванням, зупинити й повернути назад деградацію земель зупинити втрату біорізноманіття.

¹⁸ Установлення цілей, що виходять за рамки мінімальних вимог, установлених законодавством ЄС, стосується всіх сфер, окрім якості води, де нашою метою буде виконання вимог, установлених водним законодавством ЄС, включно з Рамковою водною директивою, Директивою про питну воду, Директивою про воду для купання та Директивою про очищення міських стічних вод.

- Комплексно впроваджувати політику та програми для досягнення наших цілей до 2030 року.
- Регулярно звітувати про впровадження та прогрес.

Щоб це сталося, ми готові проявити сильне політичне лідерство для мобілізації відповідних муніципальних департаментів, залучення громадян та місцевих зацікавлених сторін, розвитку необхідного потенціалу та навичок, визначення пріоритетів у використанні наших ресурсів, просування сталих продуктів і послуг через нашу практику державних закупівель і забезпечення дотримання необхідних правил.

Щоб підтримати наше зобов'язання, ми, мери та лідери, закликаємо наші субнаціональні та національні уряди, а також інституції ЄС:

- Вжити заходів щодо джерел забруднення та інших причин погіршення стану довкілля, які знаходяться поза межами наших кордонів або поза нашим контролем.
- Мобілізувати та виділити достатні технічні та фінансові ресурси й встановити відповідні політичні рамки для підтримки виконання нашого зобов'язання.
- Співпрацювати з містами для інтеграції екологічних проблем міст у розробку відповідних політик на всіх рівнях.
- Сприяти місцевим інноваціям для прискорення розробки та впровадження технологій та рішень, які допомагають нашим містам стати більш зеленими та здоровими.

Наші зобов'язання у кожній із п'яти сфер викладено в окремих розділах, що є невіддільною частиною цього документа.

Ім'я мера або відповідного представника:

Посада:

Дата:

Підпис:

Доручено (назва муніципальної ради або
еквівалентного органу, що приймає рішення):

від

Ініціатива Європейської Комісії [лого]

НАШЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО ДОСЯГНЕННЯ ЧИСТОГО ПОВІТРЯ

Забруднення повітря є основним екологічним ризиком для здоров'я в Європі, причому проблема найбільш поширена в містах.

Хоча якість повітря покращилася за останні десятиліття як прямий наслідок більш жорсткої політики щодо якості повітря на різних рівнях управління, концентрації забруднювачів повітря в багатьох містах і регіонах все ще перевищують як стандарти ЄС, так і рівні, рекомендовані Всесвітньою організацією охорони здоров'я. Вплив високого рівня забруднення повітря, особливо дрібних твердих частинок (PM_{2,5}), діоксиду азоту (NO₂) та озону (O₃), призводить до приблизно 400 000 передчасних смертей щорічно в ЄС. Забруднення повітря також спричиняє підкислення та евтрофікацію, що негативно впливає на природу та біорізноманіття Європи.

Європейський Союз розробив політику та законодавство для покращення якості повітря. Наприклад, Директиви щодо якості атмосферного повітря встановлюють стандарти якості повітря та вимоги до моніторингу по всьому ЄС.

Покращення якості повітря залежить від ефективних дій щодо усунення основних джерел забруднення повітря – транспорту, енергетики (включаючи опалення побутових приміщень), а також сільськогосподарського та промислового секторів. Синергія з політикою у сфері клімату, енергетики та транспорту також вимагає узгоджених дій на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Міста відіграють важливу роль у покращенні якості повітря, зосереджуючись на джерелах, які є найпоширенішими в міському середовищі. Підвищуючи рівень своїх зобов'язань і вживаючи подальших заходів, наші міста можуть зробити значний внесок у досягнення ширшої мети ЄС щодо нульового забруднення повітря, забезпечивши помітне покращення якості міського повітря по всьому ЄС до 2030 року та якомога швидше досягнувши стандартів якості повітря ЄС.

Ми прагнемо до майбутнього, де наші громадяни зможуть дихати чистим повітрям, і викладаємо тут наші зобов'язання.

Підписуючи Угоду зелених міст, ми зобов'язуємося досягти значного покращення якості повітря в наших містах, щоб наблизитися до дотримання Рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо якості повітря до 2030 року, а також якомога швидше припинити перевищення стандартів якості повітря ЄС.

Ми будемо:

- Вживати заходів, впроваджувати політику та забезпечувати дотримання нормативних актів для досягнення амбітного скорочення забруднювачів повітря з джерел, що знаходяться під нашим контролем.
- Інтегрувати вплив на якість повітря та супутні вигоди в розробку інших відповідних політик і планів, зокрема, Планів дій зі сталого розвитку енергетики та клімату (SECAP) в рамках Угоди мерів щодо клімату та енергетики – особливо в транспортних або пов'язаних з енергетикою

заходах щодо пом'якшення наслідків, Планах сталої міської мобільності (SUMP), розгортанні відновлюваної енергії та процесах просторового планування.

Ми розглянемо такі дії та заходи:

- Створення зон з низьким або нульовим рівнем викидів, упровадження обмежень на транспортні засоби або фінансових стимулів (таких як стягнення плати за дороги або паркування) та підтримка їзди на велосипеді та використання електромобілів.
- Збільшення привабливості, доступності та чистоти громадського транспорту.
- Вирішення проблеми забруднення повітря від споживання енергії шляхом просування енергоефективних будівель з чистими системами опалення й охолодження та установками відновлюваної енергії.
- Регулярний моніторинг якості повітря по всьому місту та своєчасне й доступне надання даних громадськості.
- Співпраця з відповідними установами для забезпечення високоякісних кадастрів викидів, моделей та аналізу.
- Співпраця з відповідними установами для проведення додаткових досліджень щодо місцевого впливу забруднення повітря на здоров'я, місцевих переваг покращення якості повітря та місцевих економічних наслідків.
- Підвищення обізнаності про забруднення повітря, щоб допомогти громадянам зменшити його вплив.

НАШЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПОКРАЩИТИ ЯКІСТЬ ВОДИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ

По всьому ЄС річки, озера та прибережні води залишаються під значним тиском, і більшість водойм досі не досягають належного екологічного та хімічного стану. Збереження якості та доступності підземних вод, які становлять близько 50 % нашої питної води, буде важливим. Доступ до чистої, недорогої води для пиття та санітарних потреб є передумовою здоров'я та добробуту людини.

ЄС має комплекс водного законодавства¹⁹ для контролю основних джерел забруднення та забезпечення комплексного управління водними ресурсами, але його впровадження та забезпечення дотримання вимог потребують посилення. Потрібні подальші зусилля для покращення впровадження та захисту й покращення якості водних ресурсів Європи.

Забезпечення чистою та безпечною водою міського населення, яке постійно зростає, залишається постійним викликом. Хоча досягнуто значного прогресу у збиранні та очищенні міських стічних вод, нові проблеми, такі як зміна клімату, дефіцит води та модернізація об'єктів для боротьби з подальшим забрудненням, вимагають постійних і сталих рішень.

Амбіція Європейського зеленого курсу щодо «нульового забруднення» визнає необхідність посилення дій для запобігання забрудненню міських вод (включаючи міські стоки) та підкреслює важливість обмеження шкідливих забруднювачів, таких як мікропластик і хімічні речовини, включно з фармацевтичними препаратами. Повторне використання очищених стічних вод було підкреслено в політиці ЄС щодо ефективного використання ресурсів, а нещодавно – в контексті роботи з досягнення циркулярної економіки. Міські райони можуть зробити важливий внесок у досягнення амбіції ЄС щодо нульового забруднення, а також сприяти повторному використанню води та її ефективності.

Ми прагнемо до майбутнього, де наші громадяни зможуть насолоджуватися чистою водою, і викладаємо тут наші зобов'язання.

Підписуючи Угоду зелених міст, ми зобов'язуємося покращити екологічний і хімічний стан наших місцевих водойм, зробити внесок у захист джерел води, які постачають нам питну воду, та підвищити ефективність використання води в наших містах до 2030 року.

Ми будемо:

- Вживати заходів, впроваджувати політику та забезпечувати дотримання нормативних актів для покращення якості води та ефективності використання води в наших містах.
- Інтегрувати водні заходи в інші відповідні політики та плани.

¹⁹ Рамкова водна директива (2000/60/ЄС), Директива про питну воду (98/83/ЄС), Директива про воду для купання (2006/7/ЄС), Директива про очищення міських стічних вод (91/271/ЄС), Директива про повені (2007/60/ЄС) та інші.

Ми розглянемо такі дії та заходи:

- Визначення води як критичного фактора сталого екологічного міського планування, наприклад, шляхом розвитку зеленої інфраструктури для управління дощовими водами.
- Утримання дощової води та управління й контроль переливів зливових вод, включно з використанням природних заходів утримання.
- Вирішення проблеми забруднювачів, що викликають занепокоєння (мікрозабруднювачі, фармацевтичні препарати та мікропластик), шляхом використання цілеспрямованих заходів та інноваційних підходів, включно із сучасними технологіями очищення та природними рішеннями, де це можливо.
- Підтримка циркулярної економіки шляхом зменшення забруднення в джерелі, шляхом технічної демонстрації енергонеїтральних мереж стічних вод та очисних споруд, шляхом зменшення витоків уздовж мереж і повторного використання очищених стічних вод.
- Відновлення функціонування водних екосистем для досягнення доброго екологічного стану водойм.
- Покращення моніторингу для встановлення кращого зв'язку між якістю водних об'єктів і процесом очищення.
- Сприяння ефективній координації політики управління водними ресурсами в усьому регіоні, що стосується водопостачання міста та зменшення тиску на воду.
- Підвищення обізнаності та використання громадянської науки, щоб забезпечити розуміння громадянами важливості води для здоров'я та добробуту людини та її ролі в циркулярній економіці, а також усвідомлення витрат і зусиль, необхідних для забезпечення її безпеки.

НАШЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОКРАЩЕННЯ МІСЬКОГО БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Незважаючи на прогрес останніх десятиліть, захист оселищ і видів був неадекватним, відновлення було невеликим за масштабами, а впровадження законодавства – недостатнім. Як наслідок, європейське біорізноманіття та екосистеми продовжують погіршуватися. Загроза від інвазивних чужорідних видів для місцевого біорізноманіття продовжує зростати. Крім того, розростання міст в ЄС збільшується, впливаючи на важливі екологічні функції, що виконуються ґрунтом і ландшафтами, та зменшуючи доступність зелених зон.

Зі зростанням міського населення відновлення, збереження та покращення біорізноманіття стає дедалі важливішим для нашого здоров'я та добробуту. У містах природа надає можливості для сталого міського сільського господарства, відпочинку, фізичних вправ і соціальної взаємодії. Рішення, що базуються на природі, є ефективним засобом вирішення міських проблем, від зменшення шуму та забруднення повітря до очищення води, забезпечення укриттям та охолодженням майна, поглинання вуглецю та зменшення ризиків повеней. Потенціал міських і приміських просторів сприяти пом'якшенню наслідків зміни клімату, зокрема шляхом висадження дерев і відновлення екосистем, заслуговує на ширше визнання.

ЄС уже має широкий спектр політики щодо природи. Директиви про птахів та оселища є основними законодавчими інструментами ЄС, що регулюють захист біорізноманіття та природи, а також основою Natura 2000 – найбільшої мережі охоронюваних територій у світі. У травні 2020 року було зроблено подальші кроки з прийняттям нової Стратегії ЄС щодо біорізноманіття на період до 2030 року. Стратегія пропонує амбітні дії для відновлення біорізноманіття та закликає міста ЄС із населенням понад 20 000 осіб розробити плани міського озеленення, які створюють різноманітні та доступні міські зелені зони та обмежують шкідливі практики.

Ми прагнемо майбутнього, де наші громадяни насолоджуватимуться міськими зеленими зонами, і ми викладаємо тут наші зобов'язання.

Підписуючи Угоду зелених міст, ми зобов'язуємося досягти значного прогресу у збереженні та покращенні міського біорізноманіття, зокрема шляхом збільшення площі та якості зелених зон у містах, а також шляхом зупинення втрати та відновлення міських екосистем до 2030 року.

Ми будемо:

- Вживати заходів, впроваджувати політику та забезпечувати дотримання правил для захисту, відновлення та покращення природи в наших містах.
- Співпрацювати з відповідними зацікавленими сторонами для впровадження біорізноманіття та природних рішень в інші сектори.

Ми розглянемо такі дії та заходи:

- Збільшення масштабів та/або якості зеленої інфраструктури в наших містах для забезпечення низки переваг для громадян та біорізноманіття, а також для відновлення зв'язку міських і приміських зелених зон.
- Розширення використання природних рішень для підвищення стійкості до зміни клімату та вирішення міських проблем, таких як хвилі спеки, повені, забруднення повітря та води й шум.
- Забезпечення того, щоб нові проєкти міської інфраструктури мали позитивний нетто-внесок у біорізноманіття.
- Запобігання подальшій забудові ґрунту, де це можливо, та встановлення суворих правил для компенсації негативного впливу на довкілля у випадках, коли забудова ґрунту є неминучою.
- Виявлення та відновлення забруднених ґрунтових ділянок.
- Відмова від використання пестицидів та обмеження методів управління, шкідливих для біорізноманіття в міських зелених зонах.
- Запобігання впровадженню та поширенню інвазійних чужорідних видів у міських районах.
- Підтримка багатих на види популяцій диких запилювачів у міських районах.
- Підвищення обізнаності про переваги природи та заохочення громадян до дій.
- Визначення територій у наших містах і навколо них з потенціалом для відновлення екосистем та/або посадки дерев для досягнення цілей пом'якшення наслідків зміни клімату та відновлення біорізноманіття в масштабах ЄС.
- Сприяння ефективному захисту та управлінню міськими об'єктами Natura 2000 та іншими охоронними територіями на благо природи та наших громадян.

НАШЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО РОЗВИТКУ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ, ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬКОСТІ ВІДХОДІВ І СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРЕРОБЛЕННЯ

Управління відходами залишається значним викликом у всьому ЄС. Розширення міст призвело до зростання моделей виробництва та споживання, а також до збільшення утворення твердих побутових відходів. У 2018 році з 251 мільйона тонн утворених побутових відходів лише 47% було перероблено або компостовано²⁰. Значна кількість побутових відходів досі відправляється на сміттєзвалища або спалюється. Відсутність повторного використання продуктів і перероблення матеріалів призводить до збільшення видобутку та перероблення ресурсів.

ЄС запровадив законодавчу базу (і забезпечив фінансування) для підтримки зусиль держав-членів і міст щодо покращення управління відходами. Як подальший крок до посилення управління відходами, у 2018 році було переглянуто законодавство ЄС, щоб підвищити його рівень амбітності, зокрема, щодо запобігання утворенню відходів та їх перероблення. Паралельно було прийнято комплексне бачення циркулярної економіки – новий План дій щодо циркулярної економіки – з метою зменшення споживчого сліду ЄС та подвоєння рівня використання циркулярних матеріалів у ЄС протягом наступного десятиліття, одночасно стимулюючи економічне зростання та створюючи нові можливості працевлаштування. Крім того, він містить ключову мету – скоротити вдвічі кількість залишкових (неперероблених) побутових відходів до 2030 року шляхом впровадження ініціатив протягом життєвого циклу продукції – від проєктування та виробництва до споживання, ремонту, повторного використання, перероблення та повернення ресурсів в економіку.

Міста є важливими гравцями у впровадженні законодавства про відходи та у впровадженні та заохоченні інноваційних рішень, які роблять циркулярну економіку реальністю. Місцеві дії також зроблять важливий внесок у реалізацію Ініціативи «Циркулярні міста та регіони» (CCRI), яка сприяє циркулярним рішенням на місцевому та регіональному рівнях.

Ми прагнемо майбутнього, де кількість відходів зменшується або перетворюється на новий ресурс, і ми викладаємо тут наші зобов'язання.

Підписуючи Угоду зелених міст, ми зобов'язуємося просуватися до циркулярної економіки, забезпечуючи значне покращення управління побутовими муніципальними відходами, значне скорочення утворення та захоронення відходів, а також суттєве збільшення повторного використання, ремонту та перероблення до 2030 року.

Ми будемо:

- Впроваджувати політику та дії протягом життєвого циклу продукції, щоб зробити наші міста більш циркулярними, забезпечуючи дотримання необхідного законодавства про відходи, зменшуючи утворення відходів і сприяючи сталому споживанню.

Ми розглянемо такі дії та заходи:

- Удосконалення та розширення систем роздільного збирання, зокрема паперу та картону, скла, металів, пластмас, біовідходів, небезпечних побутових відходів і текстилю.
- Використання економічних інструментів із застосуванням принципу «забруднювач платить», зокрема схем «плати за те, що викидаєш».
- Скорочення спалювання відходів.
- Впровадження ефективних заходів для зменшення споживання одноразового пластику та позбавлення від пластикового сміття.
- Заохочення повторного використання, наприклад, шляхом ремонту, особливо меблів, одягу, електричних та електронних пристроїв або під час публічних заходів «без відходів».
- Збільшення використання «зелених» державних закупівель та реєстрацій EMAS.
- Підвищення обізнаності громадськості/заохочення більш сталих моделей споживання та використання маркування, включно з екологічним маркуванням ЄС.
- Пілотне апробування та демонстрація інноваційних рішень циркулярної економіки на рівні міста.
- Підтримка впровадження циркулярних рішень протягом усього життєвого циклу продукції у таких секторах, як біоланцюжки, харчові продукти, енергетика, будівництво та міське планування.
- Зменшення харчових відходів, зокрема шляхом установлення кількісних цільових показників скорочення.
- Сприяння та підтримка ініціатив і багатосторонніх партнерств.

НАШЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ ШУМОВОГО ЗАБРУДНЕННЯ

Шумове забруднення є серйозною екологічною причиною проблем зі здоров'ям. Тривалий вплив високого рівня шуму призводить до порушень сну, серцево-судинних захворювань, стресу та когнітивних порушень. Хронічний вплив негативно відбивається на фізичному та психічному здоров'ї та добробуті.

Найпоширенішими джерелами екологічного шуму є транспорт. Шум дорожнього руху є серйозною екологічною проблемою. Принаймні 20 % населення ЄС проживає в районах, де рівень шуму від транспорту шкідливий для здоров'я. Зростання міст і розширення транспортних мереж призведуть до подальшого збільшення шумового забруднення.

Директива ЄС про екологічний шум є основною законодавчою базою для досягнення зниження рівня шуму. Директива пропонує спільний підхід до уникнення та запобігання впливу екологічного шуму шляхом звітності (картування шуму та плани дій), тим самим зменшуючи його шкідливий вплив і зберігаючи тихі зони. Паралельно низка конкретних законодавчих заходів спрямована на вирішення проблеми шуму або його контроль у джерелі шляхом установлення обмежень на шум для певних транспортних засобів або обладнання.

Незважаючи на певний прогрес, шумове забруднення продовжує зростати, руйнуючи життя багатьох громадян у міських районах. У 2018 році Всесвітня організація охорони здоров'я опублікувала Керівні принципи щодо екологічного шуму для європейського регіону, які визначають рівні впливу шуму, які не слід перевищувати, щоб мінімізувати негативний вплив на здоров'я.

Необхідні подальші дії по всьому ЄС для забезпечення кращого впровадження Директиви ЄС про екологічний шум. Міста відіграють вирішальну роль в управлінні шумом.

Ми прагнемо до майбутнього, де здоров'ю громадян не буде загрожувати екологічний шум, і ми викладаємо тут наші зобов'язання.

Підписуючи Угоду зелених міст, ми зобов'язуємося досягти значного скорочення шумового забруднення в наших містах до 2030 року, наближаючись до рівнів, рекомендованих Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Ми будемо:

- Вживати заходів, упроваджувати політику та забезпечувати дотримання нормативних актів для досягнення амбітних скорочень для пом'якшення шумового забруднення.
- Інтегрувати вплив і супутні вигоди від зменшення шуму в розробку інших відповідних політик і планів, зокрема, Планів дій зі сталого розвитку енергетики та клімату (ПДСРЕК) в рамках Угоди мерів щодо клімату та енергетики, транспорту (зокрема, Планів сталої міської мобільності) і процесів просторового планування.

Ми розглянемо такі дії та заходи:

- Визначення та захист існуючих тихих зон від підвищення рівня шуму.
- Впровадження планів тихого доставляння вантажів.
- Створення зон, вільних від автомобілів, упровадження обмежень для транспортних засобів або фінансових стимулів (наприклад, щодо розміру та характеристик шин) і підтримка пішохідного руху, пересування на велосипеді тощо.
- Розроблення або оновлення карт шуму та планів дій, як того вимагає Директива про екологічний шум, і забезпечення належного виконання цих планів.
- Управління транспортними потоками, зниження обмежень швидкості та використання низькошумних тротуарів для зменшення шуму від шин і дороги.
- Впровадження заходів містобудування та змін в інфраструктурі для зменшення шуму в джерелі.
- Впровадження шумозахисних бар'єрів і рішень для ізоляції будівель, якщо потрібно.
- Залучення громадськості та підвищення обізнаності про шумове забруднення, щоб допомогти громадянам зменшити свій вплив.

ДОДАТОК 2.

ПРИКЛАДИ ІНІЦІАТИВ МІСТ-УЧАСНИЦЬ УГОДИ ЗЕЛЕНИХ МІСТ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ У П'ЯТИ ТЕМАТИЧНИХ СФЕРАХ

ЯКІСТЬ ПОВІТРЯ

ПЕНАФІЄЛ, ПОРТУГАЛІЯ

Місто Пенафієл створить нову станцію громадського транспорту на околиці міста, щоб зменшити затори в центрі міста. Цей новий вузол централізує всі послуги громадського транспорту, створюючи ефективнішу транзитну систему. Крім того, міська рада створить спеціальну станцію для електричних велосипедів і самокатів та інвестуватиме в парк цих екологічно чистих транспортних засобів. Ця ініціатива покликана зменшити залежність від автомобілів, тим самим зменшуючи обсяги дорожнього руху та значно знижуючи рівень забруднення, пов'язаний з транспортним сектором.

РИГА, ЛАТВІЯ

Програма дій щодо якості повітря міста Рига на 2021–2025 роки окреслює комплексну стратегію зменшення забруднення від п'яти ключових забруднювачів: діоксиду азоту (NO_2), PM_{10} , $\text{PM}_{2.5}$, бензолу та бензо(а)пірену. Для досягнення цієї мети було проведено комплексну оцінку потенційного впливу різних заходів на якість повітря, розділивши їх на кілька ключових напрямів: транспортна та дорожня інфраструктура, громадський транспорт, системи теплопостачання, стаціонарні джерела забруднення, рух суден у порту та управління якістю повітря, що включає ініціативи з освіти та інформаційно-просвітницької роботи з громадськістю. Цей системний підхід спрямований на значне покращення якості повітря в Ризі, що зрештою сприятиме здоровішому довкіллю для її мешканців.

БРАГА, ПОРТУГАЛІЯ

Проект швидкісного автобусного транзиту (BRT) у Бразі має на меті трансформувати міську мобільність і покращити громадські простори шляхом зменшення та уповільнення руху транспорту, покращення умов для пішоходів та інших екологічно чистих видів транспорту, а

також створення безпечніших, доступніших переходів. Завдяки видаленню тунелів та естакад, а також впровадженню тихіших дорожніх покриттів, проєкт також сприятиме зменшенню шумового забруднення та зменшенню забруднення від дорожнього руху. З інвестиціями у розмірі 100 мільйонів євро перші дві лінії BRT (жовта та червона) протяжністю 12,2 км мають запрацювати у 2026 році, пропонуючи сучасне та екологічно чисте транспортне рішення для міста.

ГЕТЕБОРГ, ШВЕЦІЯ

План електрифікації міста Гетеборг на 2021–2030 роки визначає ключові цілі та дії для переходу на транспортну систему без викопного палива. Відповідно до транспортного виклику Швеції «Без викопного палива», Гетеборг прагне досягти безвикопного місцевого транспорту до 2030 року. Це включає перехід власного автопарку міста на безвикопне паливо до 2023 року та забезпечення того, щоб усі транспортні послуги, придбані або використані в рамках міських операцій, були безвикопними до 2030 року. Електрифікація є центральною для досягнення цих цілей, відіграючи ключову роль у стратегії сталого розвитку міста.

ГІМАРАЙШ, ПОРТУГАЛІЯ

У рамках ініціативи CitiMeasure, проєкт Limp.AR у Гімарайші розроблений для покращення якості повітря та зменшення шуму в міських районах шляхом сприяння міському лісівництву та підвищення обізнаності про вплив поїздок на роботу на довкілля. Цей проєкт зосереджений на освіті, навчанні та обізнаності громадськості, залучаючи громадян через спільну творчу діяльність. Limp.AR також включає практичні втручання в міські простори для вирішення екологічних проблем та оцінює якість повітря та рівень шуму, особливо в шкільних закладах.

ВОДА

АГЕДА, ПОРТУГАЛІЯ

У рамках проєкту CApt2 (Водний цикл – для всіх і всіма), муніципалітет Агеди розробив «Інтегрований місцевий план дій щодо води» в рамках міського водного циклу. Заходи включають: i) Сприяння ефективному управлінню водними ресурсами шляхом зменшення втрат води та заохочення ініціатив щодо повторного використання води; ii) Підвищення обізнаності та розширення можливостей громади для впровадження сталої поведінки споживання води; та iii) Встановлення партнерств для обміну передовим досвідом і впровадження інноваційних пілотних проєктів, спрямованих на підвищення ефективності використання води.

ЛІОН, ФРАНЦІЯ

Ліон, метрополія, запустила свою Стратегічну програму щодо питної води на 2021–2035 роки, спрямовану на сприяння відповідальному споживанню води серед користувачів. Ця ініціатива наголошує на ефективній комунікації, обміні передовим досвідом і розповсюдженні комплектів для економії води з метою скорочення споживання води в побуті на 15 % до 2035 року. Крім

того, Ліон, метрополія, активно залучає користувачів до управління водними ресурсами, призначаючи чотирьох представників до Ради директорів Eau Publique du Grand Lyon. Ці представники відіграють вирішальну роль у процесі прийняття рішень, забезпечуючи врахування поглядів громади у стратегії управління водними ресурсами.

ФЛОРЕНЦІЯ, ІТАЛІЯ

У Плані безпеки водопостачання Publiacqua S.p.A. на 2019 рік було запроваджено ключові стратегії для вирішення проблеми витоків води за допомогою комплексного підходу до управління втратами води, який зосереджений на управлінні тиском, активному контролі витоків та оптимізації швидкості та якості ремонту. Надійний план технічного обслуговування забезпечує постійний моніторинг і вдосконалення інфраструктури розподілу. Крім того, Publiacqua S.p.A. має намір розробити платформу для централізованої «диспетчерської», яка інтегруватиме дані з різних систем (ERP, SCADA, GIS) і використовуватиме гідравлічні моделі та прогнозний аналіз на основі машинного навчання. Цей цифровий двійник водопровідної мережі покращить операційне управління, що дозволить проводити прогнозне технічне обслуговування, зменшити втрати води, знизити споживання енергії та покращити загальний рівень обслуговування. Платформа також надасть геоприв'язані інформаційні панелі та звіти для моніторингу продуктивності в режимі реального часу, що допоможе визначити та впровадити як негайні, так і довгострокові рішення.

ЛАХТІ, ФІНЛЯНДІЯ

Компанія Lahti Aqua надає пріоритет проактивному обслуговуванню мережі водопостачання, щоб мінімізувати витoki та зменшити перебої в обслуговуванні. Підтримуючи низький рівень витоків, місто досягає значної щорічної економії – приблизно 600 МВт·год споживання електроенергії, – а також сприяє зменшенню вуглецевого сліду. Ця ініціатива відіграє вирішальну роль у зобов'язанні Лахті боротися зі зміною клімату. Для підвищення ефективності каналізаційної мережі Лахті використовує автоматичні лічильники Інтернету речей для постійного моніторингу. Ця система використовує штучний інтелект для аналізу змін потоку разом з даними про опади, працюючи цілодобово. Виявляючи потенційні відхилення потоку на ранній стадії, місто може вирішувати проблеми проактивно, запобігаючи перебоям до їх виникнення.

ВІТОРІЯ-ГАСТЕЙС, ІСПАНІЯ

Проект Smart AMVISA 2025 є початковим етапом цифровізації всього водного циклу у Віторії-Гастейсі. Мета проєкту – впровадження заходів, які приведуть до повністю цифрового водного циклу. До них належать секторизація розподільчої мережі, встановлення датчиків виявлення витоків і впровадження дистанційного зчитування лічильників у точках споживання. Він також включає розробку комунікаційної мережі Інтернету речей у всій Віторії-Гастейс, сучасне програмне забезпечення для моніторингу, управління та прогнозування подій у системах постачання та санітарії з використанням штучного інтелекту, а також інтелектуальну систему оповіщення на основі журналів дистанційного зчитування, а також вимірювання та відстеження ключових показників ефективності.

ГЕЛЬСІНКІ, ФІНЛЯНДІЯ

Стратегія екологічних послуг регіону Гельсінкі (HSY) до 2030 року – «Разом за стає майбутнє» – ставить перед собою сміливе бачення зробити Гельсінську столичну агломерацію найбільш сталим міським регіоном у світі. Ключовим елементом цієї стратегії є охорона довкілля, зокрема захист Балтійського моря шляхом зменшення навантаження поживними речовинами у водних шляхах. Для досягнення цієї мети було введено в експлуатацію очисну споруду стічних вод Бломінмякі з акцентом на підвищення ефективності використання ресурсів, відновлення поживних речовин і зменшення впливу очищення стічних вод на клімат. Ключові дії охоплюють: модернізацію та ремонт каналізаційної мережі для запобігання переповненням, заохочення власників нерухомості до реконструкції старих трубопроводів і належного управління зливовими водами, а також підвищення обізнаності громадськості про відповідальні методи очищення стічних вод для обмеження викидів шкідливих речовин.

ТАЛЛІНН, ЕСТОНІЯ

Місто Таллінн розробило комплексну стратегію розвитку під назвою «Таллінн 2035», яка окреслює майбутнє міста, а вся міська влада працює над досягненням її цілей. У сфері охорони довкілля розроблено шість програм дій, одна з яких зосереджена на чистій воді. У рамках цієї програми місто визначило ключові стратегічні дії, спрямовані на покращення якості води, які включають посилений моніторинг стічних вод і посилення нагляду для усунення несанкціонованих скидів стічних вод у водойми, захищаючи як довкілля, так і громадське здоров'я.

ПРИРОДА І БІОРІЗНОМАНІТТЯ

ТУРКУ, ФІНЛЯНДІЯ

Згідно з програмою біорізноманіття LUMO міста Турку, що охоплює 2023–2029 роки, муніципалітет поставив собі за мету збільшити площу заповідних земель, що належать місту, на 25%. План досягнення цієї мети включає захист рекреаційних та морських зон, а також створення нових заповідників, таких як природний заповідник Маліккяля. Існуючі заповідники, такі як Помпонрахка, також будуть розширені згідно з цим планом.

ГІМАРАЙШ, ПОРТУГАЛІЯ

У своєму Плані дій щодо біорізноманіття до 2030 року місто Гімарайш прагне надати пріоритет природі та біорізноманіттю та підвищити якість життя своїх мешканців шляхом посилення контакту з природою. Ключовою частиною цієї стратегії є Ціль 2 плану, яка спрямована на юридичний захист 20 % земельної площі та 20 % водного середовища, що належать муніципалітету, до 2030 року. План також передбачає відновлення екологічних коридорів уздовж берегів річок, щоб запобігти фрагментації екосистем.

ОСЛО, НОРВЕГІЯ

У рамках Кліматичної стратегії міста Осло до 2030 року, 100 000 дерев буде висаджено між 2020 і 2030 роками з метою збільшення природного зберігання вуглецю. Для досягнення цієї мети було обрано спільний підхід за участю підприємств і громадян для експериментування з новими методами заліснення. Ініціатива *Oslotraer* також служить засобом взаємодії з місцевою молоддю, яку заохочують садити, доглядати та шукати нові місця, де можна висаджувати дерева. Крім того, було створено Зелений портал для документування дерев міста як базу даних для планування та управління.

ВІЛЬНЮС, ЛИТВА

У Вільнюсі ініціатива «Зелена хвиля», започаткована у 2021 році, має на меті висадження на вулицях міста 100 000 дерев, 10 000 000 кущів та 300 000 в'юнких ліан. Ця програма у висадженні або пожертвуванні дерев муніципалітету спирається на участь мешканців, які можуть скористатися спеціалізованою допомогою в процесі заліснення. Крім того, види, що використовуються в ініціативі «Зелена хвиля», відібрані таким чином, щоб добре пристосовуватися як до місцевого клімату, так і до міських умов. Розширення міського деревного покриву також підтримується створенням міських лісів, таких як ліс площею 0,25 гектара в парку Озо, посаджений у 2021 році.

ПОНТА-ДЕЛГАДА, ПОРТУГАЛІЯ

У рамках Плану дій для Понта-Делгада 2030, муніципалітет планує інвестувати від 2,5 до 3 мільйонів євро протягом періоду 2023–2030 років для покращення захисту зелених зон у місті та захисту біорізноманіття. Зокрема, місто планує побудувати притулки для диких тварин з використанням матеріалів, що вийшли з ладу, та зробити внесок у кампанію *SOS Caçarros* для захисту популяції буревісника корі. План спрямований на ефективний моніторинг популяцій диких тварин, щоб 95 % видів, що охороняються, у місті мали відомі тенденції популяцій або статус збереження.

УТРЕХТ, НІДЕРЛАНДИ

Зелений структурний план Утрехта окреслює стратегію міста щодо сталого розвитку на період 2017-2030 років. Згідно з цим планом, заходи щодо біорізноманіття включають специфічні ініціативи Утрехта, спрямовані на захист цінних місцевих видів, а також охоплюють заходи щодо захисту видів у тендери на будівництво муніципальних будівель. Заявники на муніципальні контракти отримують бонусні бали, якщо враховують види, які можуть сховатися в будівлі, наприклад, включаючи укриття для розмноження риб або кажанів у свій проєкт.

ВАНТАА, ФІНЛЯНДІЯ

Місто Вантаа оголосило 2022 рік Роком птахів. Протягом року мешканців запрошували будувати шпаківні, брати участь в екскурсіях для спостереження за птахами. Від програми реабілітації між 2016 і 2020 роками також отримали користь струмки та річки, багато

з яких служать екологічними коридорами для птахів. Окрім цього, місто бере участь у Програмі екологічної компенсації, організованій Фінським інститутом довкілля, яка має на меті систематично компенсувати шкоду, завдану діяльністю людини, шляхом збільшення біорізноманіття в іншій місцевості.

ВІДХОДИ ТА ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА

КОШИЦЕ, СЛОВАЧЧИНА

Місто Кошице прагне скоротити кількість побутових відходів на 30 % до 2030 року. Для досягнення цієї мети муніципалітет у своєму Плані розвитку на 2022–2027 роки детально описує низку заходів, спрямованих на зменшення кількості утворених відходів, збільшення використання перероблених відходів і розвиток циркулярної економіки. До них належать створення центрів повторного використання та центрів перероблення, збирання біорозкладних відходів, інформаційні заходи для мешканців щодо запобігання утворенню відходів, компостування в житлових районах і розширення існуючого муніципального компостного заводу.

ЛІЛЛЬ, ФРАНЦІЯ

Лілль має намір досягти скорочення кількості побутових відходів на 15 % до 2030 року порівняно з 2010 роком. План міста базується на покращенні комунікації щодо перероблення відходів, розвитку спільного та індивідуального компостування, зменшенні відходів у супермаркетах і ресторанах, заохоченні кафе-ремонтників і центрів повторного використання, а також зменшенні використання одноразового паперу та текстилю мешканцями. Цю стратегію доповнюють амбітні цілі для самого муніципалітету, щоб стати помітним послом перероблення та скорочення кількості відходів у своїй повсякденній діяльності.

ЛАППЕНРАНТА, ФІНЛЯНДІЯ

Як член мережі сталих фінських міст FISU, Лаппенранта вжила заходів для зменшення обсягу відходів, що утворюються її мешканцями. Одним з таких прикладів є орієнтований на громадян проєкт, що реалізується Університетом прикладних наук у партнерстві з містом, метою якого є покращення збирання біовідходів і контроль за впровадженням рішень циркулярної економіки (тобто спільного використання товарів або кредитування) для зменшення відходів. До 2023 року місто також брало участь у проєкті CIRCWASTE, координованому Фінським інститутом навколишнього середовища, який розробив установку з виробництва композитних продуктів з відходів та оптимізував послуги зі збирання відходів.

АРЕЦЦО, ІТАЛІЯ

Згідно з Планом регіону Тоскана щодо управління відходами та циркулярної економіки, прийнятим у 2024 році, Ареццо прагне досягти 65 % рівня перероблення до 2035 року та 80–85 % рівня роздільного збирання відходів. Заходи для підтримки цього включають розвиток

збирання відходів з дому, впровадження систем моніторингу для заводів з перероблення, багатоканальні інформаційні кампанії для мешканців і покращене управління батареями та акумуляторами.

ГЕЛЬСІНГБОРГ, ШВЕЦІЯ

Гельсінгборг прагне досягти 60 % рівня перероблення побутових відходів до 2030 року, порівняно з 44 % у 2021 році. У період з 2019 по 2024 рік у рамках Плану дій щодо сприяння економіці спільного використання та циркулярній економіці вже було запроваджено ключові заходи для досягнення цієї мети. Місто розробило проєкти залучення громадян через муніципальну компанію з управління відходами та експериментувало з ініціативами з перероблення в рамках своїх внутрішніх операцій. Також були випробувані нові способи планування міських районів, наприклад, через запуск Resursens Hus (Будинку ресурсів) для просування сталого способу життя.

МАРСЕЛЬ, ФРАНЦІЯ

Для досягнення мети перероблення 65 % побутових відходів до 2025 року, муніципалітет Марселя зосереджує свої зусилля на підвищенні рівня перероблення шляхом розширення правил збирання та створення чітких інструкцій щодо сортування по всьому місту. Ще одним важелем є розширення контейнерів для перероблення та установлення в зелених зонах і на пляжах міста, що також має на меті створити культуру перероблення у громадській сфері. Нарешті, власні операції муніципалітету також залучені через перероблення використаного обладнання для громадського освітлення та матеріалів, що використовуються в культурних заходах.

МАЛЬМЕ, ШВЕЦІЯ

Станом на 2022 рік лише 1,44 % відходів, зібраних у Мальме, вивозиться на сміттєзвалища. Давнє зобов'язання міста щодо побудови циркулярної економіки сприяло досягненню такого низького відсотка відходів, що вивозяться на сміттєзвалища. Помітним прикладом цього є обов'язок для всіх домогосподарств сортувати харчові відходи, які використовуються містом для виробництва біогазу для автобусів і таксі. Централізоване опалення також забезпечується міською сміттєспалювальною установкою та надлишковим теплом, що виділяється внаслідок промислової діяльності, тоді як перероблення добре інтегроване у звички мешканців. Наступними викликами, які необхідно подолати, є покращення перероблення текстилю та продовження життєвого циклу меблів, що використовуються в муніципальних приміщеннях.

ЕВОРА, ПОРТУГАЛІЯ

Хоча у 2020 році 57,9 % муніципальних відходів Евори було вивезено на сміттєзвалища, місто прагне досягти рівня вивезення на сміттєзвалища 26 % до 2030 року. Для досягнення цієї мети муніципалітет прагне покращити компостування біовідходів шляхом інвестицій у новий завод з перероблення біовідходів, щоб виробляти компост вищої якості, придатний для використання в сільському господарстві. Хоча програма спрямована на перероблення харчових відходів з готелів, ресторанів, кафе та шкіл, місто також реалізує програму компостування вдома, орієнтовану на мешканців.

ШУМ

ГАЛАЦ, РУМУНІЯ

У Галаці 60,7 % населення піддається впливу середнього рівня шуму понад 55 дБ. Щоб вирішити цю проблему, муніципалітет вирішив вжити заходів, зменшуючи шум від дорожнього руху. Запропоновані заходи включають: упровадження системи «паркуй та їдь», щоб уникнути дорожнього руху від окремих автомобілів; заохочення поїздок на велосипедах та електричних самокатах; придбання нових електричних автобусів; модернізацію трамвайної інфраструктури та розвиток мережі велосипедних доріжок. За допомогою цих заходів місто прагне зменшити частку населення, яке постраждало, до 55 %.

РИГА, ЛАТВІЯ

Місто Рига запровадило План дій щодо зниження рівня шуму на період 2024–2028 років, щоб зменшити вплив високого рівня шуму на своїх мешканців. План в основному зосереджений на зменшенні шумових перешкод від дорожнього руху, і включає підтримку використання тихіших шин на особистих транспортних засобах, удосконалення процедури визначення тихих районів міста, установлення шумозахисних бар'єрів, а також упровадження спеціальних процедур прибуття для рейсів, що прибувають до міжнародного аеропорту Риги. Ці заходи спрямовані на зменшення частки мешканців, які зазнають впливу середнього рівня шуму понад 55 дБ, до 47 % у 2030 році, порівняно з 53 % у 2020 році.

МАТОЗІНЮШ, ПОРТУГАЛІЯ

У 2022 році 10 % населення Матозінюша зазнавало впливу нічного шуму, головним чином навколо міської гавані та аеропорту. У рамках міського Плану мобільності та транспорту було обмежено рух важкого транспорту на низці основних маршрутів, щоб зменшити забруднення та шумові перешкоди для мешканців. План дій міста щодо шуму також запровадив зниження обмеження швидкості, а також стимули для використання електромобілів і велосипедів. Таким чином, муніципалітет сподівається зменшити частку населення, яке зазнає впливу нічного шуму, до 8 % у 2030 році.

МУРСІЯ, ІСПАНІЯ

Мурсія прагне зменшити частку свого населення, яке піддається впливу нічного шуму, до 25 % у 2030 році, порівняно з 35 % у 2023 році. У рамках Плану дій «Мурсія 2030» місто має намір використовувати заходи щодо зменшення дорожнього руху в центрі міста, щоб знизити рівень забруднення повітря та шум для мешканців. Ця стратегія також відображена в Стратегії циркулярної економіки Мурсії, яка планує створення місцевої платформи спільного використання транспортних засобів, фінансові стимули для придбання велосипедів та електричних самокатів, створення зон з низьким рівнем викидів і розроблення цифрового моніторингу шуму за допомогою датчиків, розміщених по всьому місту.

БИСТРИЦЯ, РУМУНІЯ

Місто Бистриця прагне зменшити частку свого населення, яке піддається впливу нічного шуму, з 10 % у 2018 році до 9 % у 2030 році. Муніципалітет уже вжив заходів для моніторингу рівня шуму в місті, склавши карту шуму та створивши центр моніторингу для зібраних екологічних даних по всьому місту. Щороку Європейський тиждень мобільності також дозволяє муніципалітету зменшити рівень автомобільного руху та проводити заходи з моніторингу шуму навколо ключових перехресть. Нарешті, у Бистриці також було запущено програму «Місто з нульовим викидом вуглецю» для просування сталих альтернатив використанню автомобілів, що також призводить до зниження рівня шуму на міських вулицях.

ЛАС-РОСАС-ДЕ-МАДРИД, ІСПАНІЯ

Наразі місто Лас-Росас повідомляє про високий рівень порушень сну у 1,9 % свого населення та прагне скоротити його до 1 % до 2030 року. Заходи щодо вирішення цієї проблеми, як частина міського акустичного дослідження, опублікованого у 2022 році, спрямовані на зниження рівня шуму в нічний час. Заходи щодо пом'якшення шуму від дорожнього руху на жвавих автомагістралях передбачають установлення шумових бар'єрів і будівництво озелених валів для поглинання звуку, а також передбачають нову процедуру міського планування, що вимагає більш детальних акустичних досліджень для майбутньої житлової забудови.

ВІЛА-НОВА-ДЕ-ПОЯРЕШ, ПОРТУГАЛІЯ

Щоб зменшити частку мешканців з високим рівнем порушення сну з 15 % у 2021 році до 12 % у 2030 році, муніципалітет включив заходи щодо зниження рівня шуму до свого Плану дій на 2030 рік. Заходи, заплановані для зниження рівня шуму протягом 2019–2030 років, містять: визначення тихих зон; створення зон з обмеженим рухом транспортних засобів з двигунами внутрішнього згоряння; оновлення карт рівня шуму; використання асфальту, що знижує шум; зниження обмежень швидкості; а також сприяння використанню електромобілів шляхом установлення зарядних станцій.

ЛІОНСЬКА АГЛОМЕРАЦІЯ, ФРАНЦІЯ

З 2021 по 2024 рік Ліонська агломерація діяла за Планом запобігання шуму, структурованим навколо запобігання виробленню шуму та заходів щодо його пом'якшення, де зменшення неможливе. Серед ключових вжитих заходів, розвиток мережі велосипедних доріжок є одним з основних, оскільки це важіль для зменшення поїздок на автомобілях і зниження рівня пов'язаного з ними шуму. Розвиток громадського транспорту також відіграє аналогічну роль, тоді як заходи щодо захисту мешканців від шуму включають розробку рекомендацій щодо рівня шуму на будівельних майданчиках і стимули для електрифікації парку транспортних засобів доставляння.

